

DECIZIE

03 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul
Ghenadie Odobescu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție
Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la repararea prejudiciului
moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 11 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care
s-a respins apelul declarat de Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie
Odobescu, s-a admis apelul declarat de Inspectoratul de Poliție Edineț și s-a casat
parțial hotărârea din 12 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în partea
admiterii cererii de chemare în judecată cu adoptarea unei noi hotărâri prin care s-a
respins cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean,

c o n s t a t ă:

La 11 mai 2017, Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie
Odobescu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al
Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin
Buhnaci cu privire la repararea prejudiciului cauzat și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta Natalia Nigolean a indicat la data de
04 august 2016 de către agentul constatator Inspectoratul de Poliție Edineț, Marin
Buhnaci a fost întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție în privința
reclamantei, în temeiul art. 335 Cod contravențional, fiindu-i aplicată o amendă în
mărime de 30 unități convenționale.

Reclamanta Natalia Nigolean a menționat că la 15 august 2016 fiind
reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu a depus contestație privind anularea
procesului verbal din 04 august 2016 și a deciziei agentului constatator al

Inspectoratului de Poliție Edineț, Marin Buhnaci cu privire la aplicarea sancțiunii contravenționale.

Prin hotărârea din 28 septembrie 2016 a Judecătorei Edineț s-a admis contestația depusă de Natalia Nigolean, s-a anulat procesul verbal nr. MAI 03444414 din 04 august 2016, cu privire la contravenția prevăzută de art. 335 Cod contravențional, întocmit de către agentul constatator Marin Buhnaci în privința Nataliei Nigolean.

Reclamanta Natalia Nigolean a declarat că agentul constatator nu a contestat această hotărâre. Iar, în aceste circumstanțe consideră că a fost sancționată fără temei legal, ceea ce i-a cauzat suferințe psihice, deprimări. Prin urmare, reclamanta conchide că încălcările admise de agentul constatator îi lezează drepturile și libertățile prevăzute de art. 6 CEDO și i-au cauzat daune morale în mărime de 50 000 lei.

Reclamanta a solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul bugetului de stat a sumei de 50 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și a sumei de 1000 lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, conform bonului de plată seria PL nr. 414153 din 21 aprilie 2017 și alte cheltuieli aferente examinării litigiului.

Prin hotărârea din 12 septembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin contravenție.

Prin decizia din 14 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Natalia Nigolean și s-a casat hotărârea din 12 septembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin contravenție, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

La 06 aprilie 2018 Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu a depus cerere de concretizare a acțiunii prin care suplimentar a solicitat încasarea în mod solidar de la Inspectoratul de Poliție Edineț și din bugetul de stat sumei de 50 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și a sumei de 1000 lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, conform bonului de plată seria PL nr.414153 din 21 aprilie 2017 și alte cheltuieli aferente examinării litigiului.

Prin hotărârea din 12 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis în parte cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la repararea în mod solidar a prejudiciului cauzat, s-a încasat de la Inspectoratul de Poliție Edineț în beneficiul Nataliei Nigolean suma de 800 lei cu titlu de prejudiciu moral, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la repararea în mod solidar prejudiciul moral în partea ce excede suma încasată de 800 lei, s-a respins cererea depusă de Natalia Nigolean privind

compensarea în mod solidar a cheltuielilor de judecată în mărime de 1000 lei, pentru asistență juridică și alte cheltuieli aferente examinării litigiului, ca neîntemeiată.

Prin decizia din 11 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, s-a admis apelul declarat de Inspectoratul de Poliție Edineț și s-a casat parțial hotărârea din 12 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, în partea admiterii cererii de chemare în judecată cu adoptarea unei noi hotărâri după cum urmează: s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la repararea în mod solidar a prejudiciului moral.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni, de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă materialele cauzei, copia deciziei motivate din data de 11 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost expediată participanților la proces la data de 12 noiembrie 2018, prin scrisoarea de expediere nr. 11455 (f.d. 219), însă la materialele cauzei lipsesc date despre recepționarea acesteia.

Totodată instanța de recurs relevă că decizia contestată a fost publicată pe portalul instanțelor judecătorești www.instante.justice.md la 12 noiembrie 2018.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs precizează că recursul, a fost depus de Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, la data de 03 decembrie 2018, cu respectarea termenului prevăzut la art. 434 Cod de procedură civilă.

Prin cererea de recurs, Natalia Nigolean a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean.

În motivarea cererii de recurs, suplimentar celor indicate în cererea de chemare în judecată, recurenta Natalia Nigolean a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, le consideră vădit ilegale și neîntemeiate, deoarece instanța de apel la pronunțarea deciziei nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea.

Recurenta Natalia Nigolean a indicat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, a soluționat greșit cauza și a dat o apreciere arbitrară probelor, greșit a indicat că pretențiile și argumentele reclamantei Natalia Nigolean în susținerea acțiunii nu cad sub incidența art. 6 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Recurenta Natalia Nigolean a menționat că instanța de apel a examinat în mod superficial circumstanțele cauzei precum și materialul probator anexat la dosar, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului în conformitate cu legislația în vigoare. Instanța de apel la emiterea deciziei pe cazul respectiv a omis principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

La 05 februarie 2019, în adresa intimațiilor Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului de Poliție Edineț, intervenientul accesoriu Marin Buhnaci a fost expediată copia recursului declarat de Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Intimații, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenientul accesoriu Marin Buhnaci nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe în termenul stabilit.

Prin încheierea din 20 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Natalia Nigolean împotriva deciziei 11 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost considerat admisibil.

Verificând decizia recurată, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului și casarea integrală a deciziei din 11 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii primei instanțe, din considerentele enunțate mai jos.

În conformitate art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (1)-(3) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Din materialele cauzei reiese că la 11 mai 2017, Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la repararea prejudiciului cauzat și a cheltuielilor de judecată (f.d.14-13).

La 06 aprilie 2018 Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu a depus cerere de concretizare a acțiunii prin care suplimentar a solicitat

încasarea în mod solidar de la Inspectoratul de Poliție Edineț și din bugetul de stat sumei de 50 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și a sumei de 1000 lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, conform bonului de plată seria PL nr.414153 din 21 aprilie 2017 și alte cheltuieli aferente examinării litigiului (f.d.129-130).

Prin hotărârea din 12 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis în parte cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la repararea în mod solidar a prejudiciului cauzat, s-a încasat de la Inspectoratul de Poliție Edineț în beneficiul Nataliei Nigolean suma de 800 lei cu titlu de prejudiciu moral, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la repararea în mod solidar prejudiciul moral în partea ce excede suma încasată de 800 lei, s-a respins cererea depusă de Natalia Nigolean privind compensarea în mod solidar a cheltuielilor de judecată în mărime de 1000 lei, pentru asistență juridică și alte cheltuieli aferente examinării litigiului, ca neîntemeiată (f.d.162-169).

Prin decizia din 11 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, s-a admis apelul declarat de Inspectoratul de Poliție Edineț și s-a casat parțial hotărârea din 12 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, în partea admiterii cererii de chemare în judecată cu adoptarea unei noi hotărâri după cum urmează: s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la repararea în mod solidar a prejudiciului moral (f.d.208-218).

Colegiul reține că fiind investită cu judecarea cauzei, instanța de fond a ajuns la concluzia privind temeinicia acțiunii în partea constatării încălcării dreptului Nataliei Nigolean de a nu fi trasă ilegal la răspundere contravențională, precum și lezarea dreptului acesteia la prezumția de nevinovăție, admise prin întocmirea în privința Nataliei Nigolean la 04 august 2016 a deciziei agentului constator din cadrul Inspectoratului de Poliție Edineț și sancționarea cu amendă în cuantum de 30 unități convenționale, decizie anulată ulterior prin hotărârea din 28 septembrie 2016 a Judecătorei Edineț, din motiv că fapta reclamantei nu poate fi calificată ca contravenție. Însă instanța de apel, ca urmare a aplicării în litigiul dedus judecării a unei legi ce nu trebuia a fi aplicată, neîntemeiat a respins acțiunea înaintată de Natalia Nigolean.

Conform art. 1 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Conform art. 2 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, acțiuni ilicite constituie acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la

contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

Conform art. 3 alin.(1) lit. d) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată.

Din materialele cauzei rezultă că în privința Nataliei Nigolean la 24 iulie 2015 a fost întocmit de către Inspectoratul de Poliție Edineț procesul -verbal cu privire la contravenție pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 335 Cod contravențional și prin decizia agentului constatatator a fost sancționată, fiindu-i aplicată o amendă în mărime de 30 unități convenționale, care la momentul aplicării sancțiunii constituiau 600 lei.

Prin hotărârea din 28 septembrie 2016 a Judecătorei Edineț s-a admis contestația depusă de Natalia Nigolean, s-a anulat procesul verbal nr. MAI 03444414 din 04 august 2016, cu privire la contravenția prevăzută de art. 335 Cod contravențional, întocmit de către agentul constatatator Marin Buhnaci în privința Nataliei Nigolean, din motiv că în acțiunile Nataliei Nigolean nu se regăsesc semnele constitutive ale contravenției prevăzute de 335 Cod contravențional (f.d.81-83).

Conform art. 384 alin.(2) lit. u) Cod contravențional, persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional are dreptul să ceară și să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională.

Colegiul reține că prin cererea de chemare în judecată depusă împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci, Natalia Nigolean pretinde încasarea prejudiciul moral în temeiul constatarea încălcării dreptului său la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție și aplicarea unei sancțiuni (f.d.14-13, 29-130).

În contextul dat, Colegiu apreciază ca fiind corectă constatarea instanței de fond precum că speței date îi sunt aplicabile prevederile Legii nr. 1545 din data de 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, deoarece reclamanta solicită încasarea prejudiciului moral în temeiul încălcării drepturilor sale prin tragerea sa la răspundere contravențională, inclusiv încălcarea prezumției vinovăției și a dreptului la apărare, în rezultatul acțiunilor pârâtului, Inspectoratul de Poliție Edineț, organ împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții.

Colegiul reiterează că procesul verbal nr. MAI 03444414 întocmit la data de 04 august 2016, în privința Nataliei Nigolean în baza art. 335 Cod contravențional și subsecvent decizia agentului constatator din 04 august 2016 de sancționare a Nataliei Nigolean în baza aceluiași articol cu o amendă în mărime de 30 unități convenționale, au fost anulate prin hotărârea din 28 septembrie 2016 a Judecătorei Edineț.

În această ordine de idei, Colegiul reține raționamentul instanței de fond precum că admiterea contestației depuse de către Natalia Nigolean, cu anularea procesului verbal nr. MAI 03444414 întocmit la 04 august 2016, demonstrează, inter alia, că la momentul sancționării contravenționale a reclamantei, agentul constatator nu a elucidat toate circumstanțele cauzei, inclusiv circumstanțele care indicau la întrunirea în fapta Nataliei Nigolean a semnelor constitutive a contravenției prevăzute de art. 335 Cod contravențional și pe cale de consecință reclamanta eronat a fost sancționată, fiindu-i afectat dreptul la prezumția nevinovăției.

Prezumția nevinovăției este garantată atât de art. 6§2 CEDO, conform căruia orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită, cât și de art. 21 al Constituției Republicii Moldova care statuează că orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Or, legea afirmă nevinovăția persoanei învinuite de săvârșirea unei infracțiuni fără a condiționa această prezumție de dovedirea unui fapt prezumat.

CtEDO în hotărârea din 04 octombrie 2007 în cauza Anghel vs România, cererea nr. 28183/03, referitor la aplicabilitatea articolului 6 CEDO, a remarcat faptul că dreptul intern nu califică drept „faptă penală” contravenția pentru care reclamantul a fost sancționat cu amenda, legiuitorul alegând să scoată în afara legii penale unele fapte care au fost săvârșite în împrejurări care conduc la concluzia că acestea nu întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni. Acest fapt nu este însă determinant pentru aplicabilitatea articolului 6 § 1 din CEDO, întrucât dispozițiile din dreptul intern nu au decât o valoare relativă (Öztürk vs Germania, hotărârea din 21 februarie 1984, seria A, nr. 73, pag. 19, pct. 52). Având în vedere criteriile stabilite în jurisprudența sa constantă în materie (a se vedea, printre altele, Ezech și Connors vs Regatul Unit al Marii Britanii (GC), nr. 39665/98 și 40086/98, pct. 120, CEDO 2003-X), Curtea consideră că, în ciuda naturii pecuniare a sancțiunii aplicate efectiv reclamantului, a quantumului redus al acesteia și a naturii civile a legii care sancționează contravenția respectivă, procedura în cauză poate fi asimilată unei proceduri penale.

Având în vedere numărul mare de infracțiuni ușoare, un stat contractant poate avea motive serioase să-și scutească jurisdicțiile de grija de a le urmări și reprima. Încredințarea acestei sarcini autorităților administrative nu contravine prevederilor Convenției atât timp cât cel în cauză poate să sesizeze un tribunal oferind garanțiile art. 6 CEDO, în legătură cu orice decizie luată astfel împotriva sa (Öztürk vs Germania, hotărârea din 21 februarie 1984).

CtEDO în jurisprudența sa, analizând caracterul „penal” al contravenției, a statuat că o eventuala distincție între contravenții și infracțiuni în legislația internă a statelor semnatare ale Convenției, nu poate avea ca efect scoaterea unei categorii de

fapte din sfera de aplicare a art. 6 din CEDO care garantează dreptul unui individ la un proces echitabil.

În cauza Kadubec vs Slovacia, hotărârea din 02 septembrie 1998, Curtea reține că și dacă o contravenție nu este reglementată în domeniul dreptului intern al unui stat semnatar, ca fiind de natura „penală”, totuși, reglementările dreptului intern ale statului în cauza, au o valoare relativă, iar nu absolută.

În cauza Salabiaku vs Franței, hotărârea din 16 iulie 1987, Telfner vs Austria hotărârea din 20 martie 2001 și Anghel vs România, hotărârea din 04 octombrie 2007, Curtea Europeană se pronunță și cu privire la aplicarea unor prezumții relative, cum este cea conferita procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției, în sensul că nu contravin exigențelor Convenției, cu condiția ca aceste prezumții să nu impună o sarcină excesivă în privința apărării celui acuzat.

În contextul dat, Colegiul consideră întemeiată ipoteza instanței de fond precum că și în cazul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care este un remediu intern instituit pentru repararea eventualelor prejudicii cauzate prin lezarea dreptului garantat de art. 6 § 2 CEDO, este necesar de a se conduce de aprecierea dată de CtEDO prin echivalarea faptelor contravenționale cu faptele penale și de a aplica Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, fără anumite diferențieri.

În acest sens, Colegiul apreciază ca fiind pertinente și prevederile art. 5 alin.(1), (2) Cod de procedură civilă, conform cărora orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime. Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

În atare circumstanțe este confirmat raționamentul instanței de fond precum că caracterul contravențional al răspunderii angajate reclamantei Natalia Nigolean nu poate servi ca temei de respingere a pretențiilor privind încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale agentului statului, inclusiv prin lezarea dreptului la prezumția de nevinovăție.

Respectiv, Colegiul menționează că instanța de apel eronat a conchis precum că prejudiciul moral solicitat de reclamant nu se încadrează în prevederile art. 3 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 din motivele reflectate supra.

La fel, Colegiul indică că instanța de apel greșit a interpretat că pentru antrenarea răspunderii autorității competente în soluționarea cauzei contravenționale în sensul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 este necesară constatarea acțiunilor acestuia ca fiind nelegitime, deoarece prin hotărârea din 28 septembrie 2016 a Judecătoriei Edineț, s-a admis contestația depusă de Natalia Nigolean, s-a anulat procesul verbal nr. MAI 03444414 din 04 august 2016, cu privire la contravenția prevăzută de art. 335 Cod contravențional, întocmit de către agentul constator Marin Buhnaci în privința Nataliei Nigolean, în esență, s-a constatat ignorarea prevederilor legale de către agentul constator la întocmirea procesului verbal cu privire la contravenție și emiterea deciziei de sancționare a Nataliei Nigolean, care în sensul legii nu pot fi calificate decât ca inacțiuni ale agentului constator.

Astfel, art. 2 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, reiterat supra, statuează că acțiuni ilicite constituie acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

În atare circumstanțe, Colegiul reiterează că instanța de apel eronat a interpretat aceste aspecte, or, însăși anularea actelor privind tragerea la răspundere contravențională și sancționarea persoanei este o consecință a constatării, în esență, a acțiunilor incorecte ale agentului constatator, fiind o condiție respectată în sensul antrenării răspunderii autorității competente.

Astfel, instanța de apel concluzionând că la caz nu poate surveni răspunderea autorității competente, deoarece agentul constatator Marin Buhnaci și-ar fi exercitat atribuțiile de serviciu prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție, a eludat faptul că actele întocmite de către agentul constatator privind tragerea la răspundere contravențională și sancționarea Nataliei Nigolean au fost anulate.

Mai mult ca atât, art. 3 al Protocolului nr. 7 la CEDO statuează că atunci când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau când este acordată grațierea, pentru că un fapt nou sau recent descoperit dovedește că s-a produs o eroare judiciară, persoana care a suferit o pedeapsă din cauza acestei condamnări este despăgubită conform legii ori practicii în vigoare în Statul respectiv, cu excepția cazului în care se dovedește că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabilă în tot sau în parte.

Conform art. 4 al Constituției Republicii Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

În consecință, Colegiul apreciază ca fiind întemeiat raționamentul instanței de fond precum că intentarea procesului contravențional în privința Nataliei Nigolean și sancționarea acesteia de către agentul constatator al Inspectoratului de Poliție Edineț, sunt acțiuni care în interpretarea CtEDO în materie penală, cad sub incidența art. 3 alin. (1) lit. a) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 și respectiv îi oferă reclamantei dreptul de a pretinde compensarea prejudiciului cauzat în rezultatul acestora.

Conform art. 13 alin. (1) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, repararea prejudiciului specificat la art.7 lit. a), c)-g) și în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul când prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreținut din bugetul local - din contul acestui buget. Prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

Art.1422 alin. (1) și (2) Cod civil prevede că, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Astfel, cu referire la cuantumul prejudiciului moral, Colegiul relevă că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că, indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul CEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Instanța de recurs menționează că prin atragerea neîntemeiată la răspunderea contravențională a Nataliei Nigolean, i-a fost cauzată acesteia un prejudiciu moral, prin crearea sentimentelor de frustrare cauzate de caracterul acțiunilor agentului constator al Inspectoratului de Poliție Edineț, care nu a respectat prezumția nevinovăției Nataliei Nigolean.

Un aspect important, în speță, este de reținut că reclamanta a solicitat încasarea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului de a nu fi trasă la răspundere contravențională, precum și dreptul la prezumția nevinovăției. Or, această circumstanță reprezintă o încălcare esențială a drepturilor și libertăților constituționale ale reclamantului, în condițiile când și art. 21 din Constituția Republicii Moldova garantează persoanelor prezumția nevinovăției.

Totodată, în litigiu dedus judecății, acordarea sumei de 50 000 lei, care a fost solicitată de reclamanta Natalia Nigolean, ar înlătura caracterul de „satisfacție echitabilă” al despăgubirilor și nu ar atinge scopul și finalitatea prevăzută de lege.

Astfel, Colegiul menționează că prima instanță corect și întemeiat a încasat suma de 800 lei, cu titlu de prejudiciu moral, sumă care este suficientă pentru acoperirea prejudiciului cauzat Nataliei Nigolean prin tragerea ilegală la răspundere contravențională.

Tot aici, este de menționat că faptul nesolicitării reclamantei în cadrul procesului contravențional a anumitor despăgubiri sau cheltuieli, nu exclude dreptul acestuia de a se adresa ulterior cu astfel de solicitări.

Colegiul precizează că instanța de apel eronat a stabilit deoarece sancțiunea contravențională a fost aplicată de către agentul constator al Inspectoratului de Poliție Edineț, iar Inspectoratul de Poliție Edineț este finanțat din bugetul raionului Edineț, urma a fi atras și încasat prejudiciul din contul Consiliului raionul Edineț, care la rândul său nu a fost atras.

Instanța de recurs reiterează că art. 13 alin. (1) al Legii nr. 1545 din data de 25 februarie 1998, prevede că prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenziilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

În litigiul dedus judecății, procesul verbal nr. MAI 03444414 în privința Nataliei Nigolean în baza art. 335 Cod contravențional a fost întocmit la data de

04 august 2016 de către agentul constatator din cadrul Inspectoratului de Poliție Edineț.

Conform art. 10 alin. (1,3) al Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27 decembrie 2012, poliția este finanțată de la bugetul de stat și din alte surse neinterzise de lege. Autoritățile administrației publice locale pot finanța din bugetele proprii realizarea unor acțiuni ale subdiviziunilor teritoriale ale Poliției legate de asigurarea ordinii și securității publice în teritoriu.

Art. 15 alin. (1) al Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27 decembrie 2012, poliția se organizează în subdiviziuni teritoriale – unități ale Poliției cu personalitate juridică, de competență teritorială corespunzător împărțirii administrativ-teritoriale a țării, subordonate Inspectoratului General al Poliției, care sînt amplasate și își desfășoară activitatea în teritoriul unității administrativ-teritoriale în baza regulamentelor de organizare și funcționare aprobate de șeful Inspectoratului General al Poliției.

Respectiv, Colegiul conchide că din normele citate supra rezultă că Inspectoratul de Poliție Edineț este persoană juridică distinctă, cu buget propriu format conform art. 10 al Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27 decembrie 2012 și urmează să repare prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale, conform art. 13 alin. (1) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, și nu după cum greșit a stabilit instanța de apel că prejudiciu urmează a fi reparat de Consiliul raional Edineț.

Subsecvent, cu referire la solicitarea privind încasarea sumei de 1000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică și alte cheltuieli aferente litigiului Colegiul conchide că prima instanță corect a respins această pretenție.

Conform art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Art. 96 alin. (1¹) Cod de procedură civilă prevede că cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Astfel, conform normelor de drept procesual civil național, cît și unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, o despăgubire a cheltuielilor de judecată pentru asistență juridică poate fi acordată doar în cazul cînd acestea sunt necesare, reale și rezonabile

Instanța de recurs menționează că reclamanta Natalia Nigolean pe parcursul examinării prezentei cauze, a fost reprezentată de către avocatul Odobescu Ghenadie, în baza mandatului avocatului MA 1161902, care nu a fost prezent în ședințele de judecată. Mai mult, pe parcursul examinării cauzei reclamanta Natalia Nigolean nu a prezentat originalul ordinului de plată, care ar confirma achitarea serviciilor juridice în mărime de 1000 lei.

De asemenea, instanța de recurs relevă că la materialele cauzei nu se regăsește nici confirmarea altor cheltuieli aferente litigiului, fără a fi concretizată natura și cuantumul acestor cheltuieli.

Colegiul menționează că art. 20 din Constituția Republicii Moldova prevede că, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor

judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că, cererile lor au fost analizate cu atenție, și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară, simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare atrage casarea ei.

Distinct justificărilor expuse supra, instanța de recurs învederează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61), iar pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlandei).

Ca urmare a celor reținute supra, în sensul art. 6 alin. (1) al CEDO, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să prezinte noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se rezume doar la probarea concluziilor unei părți.

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu, de a casa integral decizia din 11 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și menține din 12 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Natalia Nigolean, reprezentată de avocatul Ghenadie Odobescu.

Se casează integral decizia din 11 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 12 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Nigolean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Poliție Edineț, intervenient accesoriu Marin Buhnaci cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Nina Vascan